WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)
z dnia 14 kwietnia 2005 r.*

W sprawie C-460/01

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 226 WE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 28 listopada 2001 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez G. Wilmsa oraz H.M. H. Speyarta, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Królestwu Niderlandów, reprezentowanemu przez H. G. Sevenster, działającą w charakterze pełnomocnika,

strona pozwana,

* Język postępowania: niderlandzki.

TRYBUNAŁ (druga izba),

W składzie: C. W. A. Timmermans, prezes izby, R. Schintgen i J. N. Cunha Rodrigues (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: C. Stix-Hackl,
sekretarz: M.-F. Contet, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 27 maja 2004 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 13 lipca 2004 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Swoją skargą Komisja Wspólnot Europejskich wnosi o stwierdzenie, że pomiędzy dniem 1 stycznia 1991 r. a dniem 31 grudnia 1995 r.:

— nie podejmując kroków w celu zaksięgowania i pokrycia długu celnego oraz innych należności najpóźniej w trzy dni po ustalonym terminie lub w terminie

późniejszym, wynikającym z zastosowania rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r. określającego zasady mające zastosowanie do okresów, dat i terminów (Dz.U. L 124, str. 1), gdy w terminie trzech miesięcy od daty przekazania przez urząd wyjścia powiadomienia, że przesyłka nie została przedstawiona na czas w urzędzie przeznaczenia, główny zobowiązany z operacji wspólnotowego tranzytu zewnętrznego nie dostarczył dowodu prawidłowości realizacji danej operacji tranzytu,

— nie udostępniając Komisji w stosownym czasie odpowiednich środków własnych oraz

— odmawiając zapłaty odpowiednich odsetek za zwłokę,

Królestwo Niderlandów uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążą na mocy art. 11a ust. 2 akapit drugi zdanie drugie rozporządzenia Komisji (EWG) nr 1062/87 z dnia 27 marca 1987 r. w sprawie przepisów w celu wykonania procedury tranzytu wspólnotowego oraz niektórych uproszczeń tej procedury (Dz.U. L 107, str. 1), art. 49 ust. 2 zdanie trzecie rozporządzenia Komisji (EWG) nr 1214/92 z dnia 21 kwietnia 1992 r. w sprawie przepisów w celu wykonania procedury tranzytu wspólnotowego oraz niektórych uproszczeń tej procedury (Dz.U. L 132, str. 1) oraz art. 379 ust. 2 zdanie trzecie rozporządzenia Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiającego przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. L 253, str. 1, zwanego dalej „rozporządzeniem wykonawczym"), jak również na mocy art. 2, 9, 10 i 11 rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1552/89 z dnia 29 maja 1989 r. wykonującego decyzję 88/376/EWG, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (Dz.U. L 155, str. 1).

Ramy prawne

Wspólnotowe prawo celne

2 W okresie od dnia 1 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1995 r., którego dotyczy niniejsza skarga, obowiązywały kolejno różne, choć co do zasady identyczne przepisy.

3 Odnośnie do wspólnotowej procedury tranzytowej w latach 1991 i 1992 obowiązywały następujące akty prawne: rozporządzenie Rady (EWG) nr 222/77 z dnia 13 grudnia 1976 r. w sprawie tranzytu wspólnotowego (Dz.U. 1977, L 38, str. 1), ostatnio zmienione rozporządzeniem (EWG) nr 474/90 z dnia 22 lutego 1990 r. (Dz. U. L 51 str. 1, zwane dalej „rozporządzeniem nr 222/77"), oraz rozporządzenie nr 1062/87, ostatnio zmienione rozporządzeniem Komisji (EWG) nr 2560/92 z dnia 2 września 1992 r. (Dz.U. L 257, str. 5, zwane dalej „rozporządzeniem nr 1062/87"). W roku 1993 miało zastosowanie rozporządzenie Rady (EWG) nr 2726/90 z dnia 17 września 1990 r. w sprawie tranzytu wspólnotowego (Dz.U. L 262, str. 1) oraz rozporządzenie nr 1214/92, zmienione rozporządzeniem Komisji (EWG) nr 3712/92 z dnia 21 grudnia 1992 r. (Dz.U. L 378, str. 15, zwane dalej „rozporządzeniem nr 1214/92").

4 Odnośnie do długu celnego od początku 1991 r. do końca 1993 r. miało zastosowanie rozporządzenie Rady (EWG) nr 2144/87 z dnia 13 lipca 1987 r. w sprawie długu celnego (Dz.U. L 201, str. 15), zmienione rozporządzeniem Rady (EWG) nr 4108/88 z dnia 21 grudnia 1988 r. (Dz.U. L 361, str. 2, zwane dalej „rozporządzeniem nr 2144/87"), oraz rozporządzenie Komisji (EWG) 597/89 z dnia

8 marca 1989 r. ustanawiające przepisy w celu wykonania rozporządzenia nr 2144/87 (Dz.U. L 65, str. 11).

5 W zakresie księgowania i pokrycia długu celnego do dnia 1 stycznia 1994 r. miało zastosowanie rozporządzenie Rady (EWG) nr 1854/89 z dnia 14 czerwca 1989 r. w sprawie księgowania oraz warunków uiszczania należności celnych przywozowych i należności wywozowych wynikających z długu celnego (Dz.U. L 186, str. 1).

6 Rozporządzeniem Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającym Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. L 302, str. 1, zwanym dalej „kodeksem") dokonano kodyfikacji przepisów obowiązujących w dziedzinie wspólnotowego prawa celnego. Przepisy wykonawcze do kodeksu zostały zawarte w rozporządzeniu wykonawczym. Rozporządzenia te weszły w życie w dniu 1 stycznia 1994 r.

7 Biorąc pod uwagę materialną tożsamość różnych regulacji prawa celnego obowiązujących kolejno w okresie, którego dotyczy niniejsza skarga, strony odwołują się w swoich argumentach przed Trybunałem jedynie do przepisów obowiązujących od dnia 1 stycznia 1994 r., czyli do kodeksu i rozporządzenia wykonawczego. Z tego względu poniższa tabela zawiera proste zestawienie przepisów obowiązujących kolejno w trakcie spornego okresu. Natomiast brzmienie przepisów kodeksu i rozporządzenia wykonawczego zostało przytoczone pod tabelą.

Lata kalendarzowe 1991 i 1992	Rok kalendarzowy 1993	Lata kalendarzowe 1994 i 1995
art. 1 ust. 2 rozporządzenia nr 222/77	art. 1 i art. 3 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 2726/90	art. 91 ust. 1 lit. a) i ust. 2 lit. a) kodeksu
art. 13 rozporządzenia nr 222/77	art. 11 ust. 1 lit. a) i b) rozporządzenia nr 2726/90	art. 96 ust. 1 lit. a) kodeksu
art. 2 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 2144/87		art. 203 kodeksu
art. 2 ust. 1 lit. d) rozporządzenia nr 2144/87		art. 204 kodeksu
art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1854/89		art. 217 ust. 1 kodeksu
art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 1854/89		art. 218 ust. 3 kodeksu
art. 4 rozporządzenia nr 1854/89		art. 219 kodeksu
art. 6 ust. 1 i art. 7 rozporządzenia nr 1854/89		art. 221 ust. 1 i 3 kodeksu
art. 26 ust. 1 i 3 rozporządzenia nr 222/77	art. 22 ust. 1 i 4 rozporządzenia nr 2726/90	art. 356 ust. 1 i 5 rozporządzenia wykonawczego
art. 36 ust. 3 rozporządzenia nr 222/77	art. 34 ust. 3 rozporządzenia nr 2726/90	art. 378 rozporządzenia wykonawczego
art. 11a rozporządzenia nr 1062/87	art. 49 rozporządzenia nr 1214/92	art. 379 rozporządzenia wykonawczego
art. 11b rozporządzenia nr 1062/87	art. 50 rozporządzenia nr 1214/92	art. 380 rozporządzenia wykonawczego

Kodeks

8 Artykuł 91 ust. 1 lit. a) oraz ust. 2 lit. a) kodeksu stanowi:

„1. Procedura tranzytu zewnętrznego pozwala na przemieszczanie z jednego do drugiego miejsca znajdującego się na obszarze celnym Wspólnoty:

a) towarów niewspólnotowych, niepodlegających w tym czasie należnościom celnym przywozowym i innym opłatom ani środkom polityki handlowej;

[...]

2. Przemieszczanie określone w ust. 1 odbywa się:

[...] z zastosowaniem procedury zewnętrznego tranzytu wspólnotowego;

[...]".

9 Artykuł 96 ust. 1 lit. a) i b) kodeksu stanowi:

„Główny zobowiązany jest osobą uprawnioną do korzystania z procedury wspólnotowego tranzytu zewnętrznego. Jest on odpowiedzialny za:

a) przedstawienie w wyznaczonym terminie w urzędzie celnym przeznaczenia towarów w nienaruszonym stanie i z zachowaniem środków zastosowanych przez organy celne w celu zapewnienia tożsamości towarów;

b) przestrzeganie przepisów procedury tranzytu wspólnotowego".

10 Artykuł 203 kodeksu stanowi:

„1. Dług celny w przywozie powstaje w wyniku:

— usunięcia spod dozoru celnego towaru podlegającego należnościom przywozowym.

2. Dług celny powstaje z chwilą usunięcia towaru spod dozoru celnego.

3. Dłużnikami są:

— osoba, która usunęła towar spod dozoru celnego,

— osoby, które uczestniczyły w tym usunięciu i które jednocześnie wiedziały lub powinny były wiedzieć, że towar zostaje usunięty spod dozoru celnego,

— osoby, które nabyły lub posiadały towar i które w chwili jego nabycia lub wejścia w jego posiadanie wiedziały bądź powinny były wiedzieć, że jest to towar usunięty spod dozoru celnego

i

— odpowiednio osoba zobowiązana do wykonania obowiązków wynikających z czasowego składowania towaru lub wynikających ze stosowania procedury celnej, którą towar ten został objęty".

11 Artykuł 204 kodeksu stanowi:

„1. Dług celny w przywozie powstaje w wyniku:

a) niewykonania jednego z obowiązków wynikających z czasowego składowania towaru podlegającego należnościom przywozowym lub ze stosowania procedury celnej, którą towar ten został objęty;

lub

b) niedopełnienia jednego z warunków wymaganych do objęcia towaru procedurą lub do zastosowania obniżonych bądź zerowych stawek należności celnych przywozowych ze względu na przeznaczenie towaru,

w przypadkach innych niż te określone w art. 203, chyba że zostanie potwierdzone, iż uchybienia te nie miały rzeczywistego wpływu na prawidłowe przeprowadzenie składowania czasowego lub odpowiedniej procedury celnej.

2. Dług celny powstaje w chwili zaprzestania spełniania obowiązku, którego niewykonanie powoduje powstanie długu celnego, bądź w chwili objęcia towaru odpowiednią procedurą, jeżeli zostało później stwierdzone, że nie dopełniono jednego z warunków wymaganych dla objęcia towaru tą procedurą bądź dla zastosowania obniżonych lub zerowych stawek należności celnych przywozowych ze względu na jego przeznaczenie.

3. Dłużnikiem jest osoba zobowiązana do wykonania obowiązków wynikających z czasowego składowania towaru podlegającego należnościom przywozowym lub, w zależności od przypadku, wynikających ze stosowania procedury celnej, którą towar został objęty, bądź osoba zobowiązana do przestrzegania warunków wymaganych dla objęcia towaru tą procedurą".

12 Artykuł 215 kodeksu stanowi:

„1. Dług celny powstaje w miejscu, w którym nastąpiły zdarzenia powodujące jego powstanie.

2. Jeżeli nie można ustalić miejsca określonego w ust. 1, uważa się, że dług celny powstał w miejscu, w którym znajdował się towar w chwili stwierdzenia przez organy celne, że znajduje się on w sytuacji powodującej powstanie długu celnego.

3. Jeżeli procedura celna nie jest zakończona w odniesieniu do towaru, uważa się, że dług celny powstał:

— w miejscu, w którym towar został objęty procedurą, lub

— w miejscu, w którym towar został wprowadzony do Wspólnoty pod odpowiednią procedurą.

4. Jeżeli informacje, którymi dysponują organy celne, pozwalają na stwierdzenie, że dług celny powstał już wtedy, gdy towar znajdował się wcześniej w innym miejscu, uważa się, że dług celny powstał w miejscu, co do którego można stwierdzić, że towar znajdował się tam w najwcześniejszej chwili pozwalającej na stwierdzenie istnienia długu celnego".

13 Artykuł 217 ust. 1 kodeksu ma następujące brzmienie:

„Każda kwota należności celnych przywozowych lub należności celnych wywozowych wynikających z długu celnego, zwana dalej »kwotą należności«, obliczana jest przez organy celne, z chwilą gdy znajdą się one w posiadaniu niezbędnych informacji, oraz zostaje wpisana do rejestru lub zaewidencjonowana w inny równoważny sposób (zaksięgowanie)".

14 Artykuł 218 ust. 3 kodeksu stanowi:

„W przypadku powstania długu celnego na warunkach innych niż te określone w ust. 1 zaksięgowania odpowiedniej kwoty należności należy dokonać w terminie dwóch dni, licząc od dnia, w którym organy celne miały możliwość:

a) obliczyć kwotę tych należności;

i

b) określić dłużnika".

15 Artykuł 219 kodeksu stanowi:

„1. Terminy zaksięgowania określone w art. 218 mogą zostać przedłużone:

a) z przyczyn związanych z organizacją administracji państw członkowskich, w szczególności gdy prowadzona jest centralna rachunkowość, lub

b) w przypadku gdy szczególne okoliczności uniemożliwiają organom celnym dotrzymanie tych terminów.

Przedłużony termin nie może przekraczać czternastu dni.

2. Terminy określone w ust. 1 nie mają zastosowania w przypadku zaistnienia nieprzewidzianych okoliczności lub działania siły wyższej".

16 Artykuł 221 ust. 1 i 3 kodeksu stanowi:

„1. Niezwłocznie po dokonaniu zaksięgowania dłużnik zostaje powiadomiony o kwocie należności zgodnie z odpowiednią procedurą.

[...]

3. Powiadomienie dłużnika nie może nastąpić po upływie trzech lat, licząc od dnia [później niż w ciągu trzech lat od dnia] powstania długu celnego. Jednakże gdy przyczyną tego, że organy celne nie mogły określić dokładnej kwoty opłat prawnie należnych, był czyn podlegający postępowaniu sądowemu w sprawach karnych, dłużnika można powiadomić po upływie wspomnianego trzyletniego terminu, o ile przewidują to obowiązujące przepisy".

17 Artykuł 236 ust. 1 kodeksu stanowi:

„Należności celne przywozowe lub wywozowe podlegają zwrotowi, gdy okaże się, że w chwili uiszczenia kwota tych należności nie była prawnie należna lub że kwota ta została zaksięgowana niezgodnie z art. 220 ust. 2.

Należności celne przywozowe lub wywozowe podlegają umorzeniu, gdy okaże się, że w chwili zaksięgowania kwota tych należności nie była prawnie należna lub że kwota ta została zaksięgowana niezgodnie z art. 220 ust. 2.

Należności nie podlegają zwrotowi ani umorzeniu, w przypadku gdy fakty, które doprowadziły do zapłacenia lub zaksięgowania kwoty prawnie nienależnej, są wynikiem świadomego działania osoby zainteresowanej".

Rozporządzenie wykonawcze

18 Zgodnie z art. 356 ust. 1 i 5 rozporządzenia wykonawczego:

„1. Towary i zgłoszenie tranzytowe T1 przedstawiane są w urzędzie przeznaczenia.

[...]

5. Jeżeli towary przedstawione są w urzędzie przeznaczenia po upływie terminu wyznaczonego przez urząd wyjścia, termin uważa się za dotrzymany, o ile zostało uwiarygodnione wobec urzędu przeznaczenia, że niedotrzymanie terminu nastąpiło z powodu okoliczności niezawinionych przez przewoźnika lub głównego zobowiązanego".

19 Artykuł 378 rozporządzenia wykonawczego ma następujące brzmienie:

„1. Bez uszczerbku dla art. 215 kodeksu, jeżeli przesyłka nie została przedstawiona w urzędzie przeznaczenia i nie może zostać ustalone miejsce naruszenia lub nieprawidłowości, uważa się, że takie naruszenie lub nieprawidłowość miały miejsce:

— w państwie członkowskim, do którego należy urząd wyjścia

lub

— w państwie członkowskim, do którego należy urząd tranzytowy w miejscu wprowadzenia do Wspólnoty, w którym zostało oddane świadectwo przekroczenia granicy,

chyba że w terminie ustanowionym w art. 379 ust. 2, który ma zostać określony, zgodnie z wymogami organów celnych dostarczony jest dowód na zgodność procedury tranzytowej z przepisami lub zostanie ustalone miejsce, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie miały miejsce.

2. Jeżeli taki dowód nie został dostarczony, a uważa się, że wspomniane naruszenie lub nieprawidłowość miały miejsce w państwie członkowskim wyjścia lub państwie członkowskim wprowadzenia, jak określono w akapicie pierwszym tiret drugie, cła i inne opłaty odnoszące się do danych towarów pobierane są przez to państwo członkowskie, zgodnie z przepisami wspólnotowymi lub krajowymi.

3. Jeżeli przed upływem terminu trzech lat, licząc od daty zarejestrowania zgłoszenia tranzytowego T1, zostanie ustalone państwo członkowskie, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie miały miejsce, to państwo członkowskie, zgodnie z przepisami wspólnotowymi lub krajowymi, przystępuje do pobrania ceł i innych opłat (z wyjątkiem już pobranych, zgodnie z drugim akapitem, jako środki własne Wspólnoty) za dane towary. W tym przypadku, po dostarczeniu dowodu takiego uiszczenia, cła i inne pierwotnie nałożone opłaty (z wyjątkiem nałożonych tytułem środków własnych Wspólnoty) zostają zwrócone.

4. Zabezpieczenie obejmujące czynność tranzytu zwalniane jest dopiero po upływie uprzednio wymienionego trzyletniego okresu lub po uiszczeniu ceł i innych opłat mających zastosowanie w państwie członkowskim, w którym dane naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie miały miejsce.

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki dla zwalczania wszystkich naruszeń lub nieprawidłowości oraz dla ich skutecznego karania".

20 Zgodnie z art. 379 rozporządzenia wykonawczego:

„1. Jeżeli przesyłka nie została przedstawiona w urzędzie przeznaczenia i miejsce naruszenia lub nieprawidłowości nie może zostać ustalone, urząd wyjścia powiadamia o tym głównego zobowiązanego tak szybko jak to możliwe i w każdym przypadku najpóźniej przed upływem jedenastego miesiąca od daty zarejestrowania zgłoszenia do tranzytu wspólnotowego.

2. W powiadomieniu określonym w ust. 1 wpisuje się w szczególności termin, w jakim dowód prawidłowej realizacji procedury lub miejsc[a], w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły, mu[si] zostać przekazane do urzędu wyjścia zgodnie z wymogami organów celnych. Termin ten wynosi trzy miesiące, licząc od dnia powiadomienia, określonego w ust. 1. Jeżeli z upływem tego terminu dowód nie zostanie dostarczony, właściwe państwo członkowskie podejmuje kroki w celu odzyskania [pokrycia] ceł i [pobrania] innych opłat. W przypadku gdy to państwo członkowskie nie jest państwem urzędu wyjścia, urząd ten niezwłocznie informuje o tym wspomniane państwo członkowskie".

21 Zgodnie z art. 380 rozporządzenia wykonawczego:

„Dowód prawidłowej realizacji procedury tranzytowej, w rozumieniu art. 378 ust. 1, jest dostarczany organom celnym między innymi:

a) przez przedłożenie dokumentu poświadczonego przez organy celne, z którego wynika, że dane towary zostały przedstawione urzędowi przeznaczenia lub, w przypadku stosowania art. 406, upoważnionemu odbiorcy. Dokument ten zawiera dane wystarczające do ustalenia tożsamości wspomnianych towarów;

lub

b) przez przedłożenie dokumentu celnego wystawionego w państwie trzecim o dopuszczeniu do użytku domowego bądź odpisu lub fotokopii takiego dokumentu; taki odpis lub fotokopia muszą zostać poświadczone na podstawie oryginału przez organ, który poświadczył oryginalny dokument lub przez organy zainteresowanego państwa trzeciego bądź też organy jednego z państw członkowskich. Dokument ten zawiera dane wystarczające do ustalenia tożsamości wspomnianych towarów".

22 Artykuł 859 rozporządzenia wykonawczego stanowi:

„Za niemające znaczącego wpływu na właściwe funkcjonowanie składowania czasowego lub procedury celnej w rozumieniu art. 204 ust. 1 kodeksu uważa się następujące uchybienia, pod warunkiem:

— że nie stanowią one próby pozaprawnego usunięcia towaru spod dozoru celnego,

— że nie są spowodowane wyraźnym zaniedbaniem ze strony osoby zainteresowanej oraz

— że wszystkie formalności konieczne w celu uregulowania sytuacji towarów są [...] przeprowadzane [po]:

1) przekroczeni[u] terminu, w którym towar powinien otrzymać jedno z przeznaczeń celnych przewidzianych w ramach składowania czasowego lub danej procedury celnej, jeżeli przedłużenie terminu mogło zostać udzielone, gdyby ubiegano się o nie w terminie;

2) w przypadku towarów objętych procedurą tranzytu — przekroczeni[u] terminu na przedstawienie towarów w urzędzie celnym przeznaczenia, jeżeli przedstawienie takie ma miejsce w terminie późniejszym;

3) w przypadku towarów składowanych czasowo lub objętych procedurą składu celnego — zabieg[ach] dokonan[ych] bez uprzedniego pozwolenia organów celnych, pod warunkiem że takie zabiegi byłyby dozwolone, jeżeli ubiegano by się o pozwolenie;

4) w przypadku towarów objętych procedurą odprawy czasowej — użyci[u] towarów w sposób inny niż przewidziany w pozwoleniu, pod warunkiem że takie użycie byłyby dozwolone, gdyby ubiegano się o pozwolenie;

5) w przypadku towarów składowanych czasowo lub objętych procedurą celną — przeniesieni[u] towarów bez pozwolenia, pod warunkiem że towary mogą zostać przedstawione na żądanie organów celnych;

6) w przypadku towarów składowanych czasowo lub objętych procedurą celną — wyprowadzeni[u] towarów poza obszar celny Wspólnoty lub ich wprowadzeni[u] do wolnego obszaru celnego bądź składu wolnocłowego bez spełnienia niezbędnych formalności;

7) w przypadku towarów korzystających z uprzywilejowanego traktowania taryfowego ze względu na ich przeznaczenie — przeniesieni[u] towarów bez powiadomienia organów celnych, podczas gdy towary nie otrzymały jeszcze przewidzianego przeznaczenia, pod warunkiem że:

a) w ewidencji towarowej prowadzonej przez osobę przenoszącą zarejestrowany jest fakt przeniesienia;

oraz

b) osoba przejmująca jest posiadaczem pozwolenia odnoszącego się do danych towarów".

System środków własnych Wspólnot

23 Zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. a) i b) decyzji Rady 88/376/EWG, Euratom z dnia 24 czerwca 1988 r. w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (Dz.U. L 185, str. 24):

„Środki własne wprowadzone do budżetu Wspólnot składają się z następujących przychodów:

a) opłat, premii, dodatkowych lub wyrównawczych kwot, dodatkowych kwot lub czynników i innych ustalonych stawek celnych lub stawek celnych, które zostaną ustalone przez instytucje Wspólnot w odniesieniu do handlu z państwami trzecimi w ramach wspólnej polityki rolnej, a także wkładów i innych stawek celnych przewidzianych w ramach wspólnej organizacji rynku cukru;

b) ceł Wspólnej Taryfy Celnej oraz innych ceł ustalonych lub tych, które zostaną ustalone przez instytucje Wspólnot w odniesieniu do handlu z państwami trzecimi, i ceł na produkty podlegające Traktatowi ustanawiającemu Europejską Wspólnotę Węgla i Stali".

24 Artykuł 2 rozporządzenia nr 1552/89 stanowi:

„1. Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia tytuł Wspólnot do środków własnych, określonych w art. 2 ust. 1 lit. a) i b) decyzji 88/376/EWG, Euratom, jest ustalony z chwilą powiadomienia dłużnika o wysokości należnej kwoty przez właściwy organ państwa członkowskiego. Powiadomienia dokonuje się z chwilą, gdy dłużnik jest znany, a należna kwota może być naliczona przez właściwe organy administracyjne, z uwzględnieniem wszystkich przepisów wspólnotowych obowiązujących w tej dziedzinie.

2. Ustęp 1 stosuje się w przypadku, gdy powiadomienie musi zostać sprostowane" [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tego rozporządzenia poniżej].

25 Zgodnie z art. 6 ust. 1 i 2 lit. a) i b) rozporządzenia:

„1. Rachunki dotyczące środków własnych prowadzone są przez skarb każdego państwa członkowskiego lub organ wyznaczony przez każde państwo członkowskie i z podziałem na rodzaj środków.

2. a) Z zastrzeżeniem lit. b) niniejszego ustępu tytuły dochodów budżetowych ustalone zgodnie z art. 2 są wpisywane w rachunkach [zwanych potocznie »rachunkami A«] najpóźniej pierwszego dnia roboczego po 19 dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuł dochodów budżetowych został ustalony.

b) Ustalone tytuły dochodów budżetowych nieuwzględnione w rachunkach określonych w lit. a), ze względu na to, że nie zostały jeszcze uzyskane ani nie przewidziano zabezpieczenia wykazywane są na odrębnych rachunkach [zwanych potocznie »rachunkami B«] w terminie ustanowionym w lit. a).

Państwa członkowskie mogą przyjąć tę procedurę, jeżeli ustalone tytuły dochodów budżetowych, w odniesieniu do których zabezpieczenie zostało przewidziane, są kwestionowane oraz mogą podlegać zmianie w wyniku rozstrzygnięcia sporu, który powstał".

26 Zgodnie z art. 9 ust. 1 rozporządzenia:

„Zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 10 każde państwo członkowskie zapisuje środki własne na rachunek, który w tym celu został otwarty dla Komisji przy skarbie państwa lub przy organie wyznaczonym przez to państwo.

Taki rachunek jest prowadzony nieodpłatnie".

27 Zgodnie z art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 1552/89:

„Po potrąceniu 10% tytułem kosztów poboru zgodnie z art. 2 ust. 3 decyzji 88/376 [...], wpis środków własnych, określonych w art. 2 ust. 1 lit. a) i b) tej decyzji dokonywany jest najpóźniej w pierwszym dniu roboczym po 19 dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuł dochodów budżetowych został ustalony zgodnie z art. 2 niniejszego rozporządzenia.

Jednakże w odniesieniu do tytułów dochodów budżetowych wykazanych na odrębnych rachunkach na mocy art. 6 ust. 2 lit. b) wpis musi być dokonany najpóźniej w pierwszym dniu roboczym następującym po 19 dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuły dochodów budżetowych zostały uzyskane".

28 Artykuł 11 rozporządzenia stanowi:

„Każda zwłoka w dokonaniu wpisu na rachunku określonym w art. 9 ust. 1 prowadzi do zapłaty przez zainteresowane państwo członkowskie odsetek według stopy procentowej obowiązującej na rynku pieniężnym państwa członkowskiego w terminie wymagalności w odniesieniu do krótkoterminowych publicznych operacji finansujących, powiększonej o dwa punkty procentowe. Stopa ta wzrasta o 0,25 punktu procentowego za każdy miesiąc zwłoki. Tak powiększona stopa procentowa jest stosowana do całego okresu zwłoki".

Przepisy dotyczące obliczania okresów, dat i terminów

29 Rozporządzenie nr 1182/71 ustanawia ogólne zasady mające zastosowanie, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej, do okresów, dat i terminów ustalonych na mocy aktów Rady lub Komisji. O ile przepisy kodeksu czy rozporządzenia wykonawczego nie stanowią inaczej, przepisy rozporządzenia nr 1182/71 znajdują zastosowanie w niniejszej sprawie.

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

30 W dniach 10–14 stycznia 1994 r. służby Komisji przeprowadziły w Niderlandach kontrolę w zakresie procedur stosowanych w okręgu celnym Rotterdam do wspólnotowych operacji tranzytowych.

31 Pismem z dnia 6 czerwca 1994 r. Komisja przekazała władzom niderlandzkim sprawozdanie sporządzone w wyniku tej kontroli, zwracając ich uwagę na fakt, że w związku ze stosowaniem art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego oraz uprzednio obowiązujących odpowiednich przepisów stwierdzono opóźnienia

w rejestracji i w konsekwencji w udostępnianiu środków własnych Wspólnot pochodzących z ceł.

32 Komisja podnosi w tym względzie, że art. 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego wprowadza maksymalny okres jedenastu miesięcy pomiędzy sporządzeniem zgłoszenia tranzytowego T1 przez organy celne a powiadomieniem głównego zobowiązanego o niezakończeniu procedury. Dodając do tego okresu okres trzech miesięcy przewidziany w art. 379 ust. 2 rozporządzenia, kontrolerzy Komisji przyjęli maksymalny okres czternastu miesięcy pomiędzy sporządzeniem zgłoszenia tranzytowego T1 a obowiązkowym pobraniem spornych należności, gdy zgłoszenie to nie zostało zwolnione. Zgodnie z tym sprawozdaniem z kontroli okręg celny Rotterdam nie dochował tego terminu, gdyż podczas kontroli stwierdzono, że duża część dokumentów niezwolnionych pochodziła sprzed ponad czternastu miesięcy.

33 Pismem z dnia 24 lutego 1995 r. władze niderlandzkie zakwestionowały wykładnię odpowiednich przepisów, za którą opowiadała się Komisja, która pismem z dnia 28 kwietnia 1995 r. poinformowała władze niderlandzkie, że podtrzymuje swoje zarzuty.

34 W tym samym piśmie Komisja podkreśla, że obowiązujące przepisy wspólnotowe nie pozostawiają państwom członkowskim żadnej możliwości przedłużenia wcześniej wskazanego czternastomiesięcznego okresu. W tym samym piśmie Komisja powtórzyła wcześniejszą prośbę o przekazanie danych dotyczących zgłoszeń tranzytowych T1 zwolnionych z opóźnieniem w okresie pomiędzy dniem 1 stycznia 1991 r. a dniem 31 grudnia 1995 r.

35 W odpowiedzi z dnia 30 sierpnia 1995 r. władze niderlandzkie przedstawiły Komisji żądane informacje. Na podstawie tych informacji służby Komisji obliczyły należne

odsetki na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 1552/89. Do tego celu założyły, że powiadomienie przewidziane w art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego zostało przesłane ostatniego dnia jedenastego miesiąca po zarejestrowaniu spornego zgłoszenia tranzytowego T1, tak że zaksięgowanie odpowiedniego długu celnego powinno było nastąpić najpóźniej pod koniec czternastego miesiąca od tej rejestracji.

36 Pismem z dnia 17 grudnia 1996 r. zawierającym szczegółowe obliczenia Komisja zwróciła się do władz niderlandzkich o przekazanie odsetek za zwłokę w wysokości 5 323 395,06 NLG w terminie do ostatniego dnia roboczego drugiego miesiąca od daty przedstawienia tego żądania, czyli do dnia 23 lutego 1997 r.

37 Pismem z dnia 1 października 1997 r. władze niderlandzkie poinformowały Komisję, że odmawiają wykonania tego żądania. W tym zakresie odwołały się do swych wcześniejszych twierdzeń oraz zarzuciły Komisji, że ta nie odpowiedziała na argumenty wysunięte przez nie w piśmie z dnia 30 sierpnia 1995 r.

38 Pismem z dnia 18 lutego 1999 r. Komisja wystosowała do władz niderlandzkich wezwanie do usunięcia uchybienia, na co te odpowiedziały pismem z dnia 22 kwietnia 1999 r.

39 W dniu 2 lutego 2000 r. Komisja wydała uzasadnioną opinię, na którą władze niderlandzkie odpowiedziały pismem z dnia 28 marca 2000 r.

40 Uznając tę ostatnią odpowiedź za niesatysfakcjonującą, Komisja postanowiła wnieść skargę w niniejszej sprawie.

W przedmiocie skargi

41 Pierwszy zarzut Komisji oparty jest na naruszeniu art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, którego postanowienia weszły w życie w dniu 1 stycznia 1994 r., oraz odpowiednich przepisów obowiązujących pomiędzy 1 stycznia 1991 r. a 31 grudnia 1993 r., czyli, odpowiednio, art. 11a ust. 2 akapit drugi rozporządzenia nr 1062/87 oraz art. 49 ust. 2 zdanie trzecie rozporządzenia nr 1214/92 z uwagi na to, że pomiędzy 1 stycznia 1991 r. a 31 grudnia 1995 r. Królestwo Niderlandów nie przystąpiło do zaksięgowania i pokrycia długu celnego w stosownym czasie w przypadkach opóźnionego zakończenia operacji wspólnotowego tranzytu zewnętrznego.

42 Poprzez swój drugi zarzut Komisja zarzuca władzom niderlandzkim naruszenie art. 2, 9 i 10 rozporządzenia nr 1552/89, z uwagi na to, że nie udostępniły one Komisji w przewidzianym terminie środków własnych odpowiadających długowi celnemu.

43 Trzeci zarzut jest oparty na naruszeniu art. 11 rozporządzenia nr 1552/89 w związku z nieprzekazaniem należnych odsetek za zwłokę.

W przedmiocie zarzutu dotyczącego naruszenia art. 11a ust. 2 akapit drugi zdanie drugie rozporządzenia nr 1062/87, art. 49 ust. 2 zdanie trzecie rozporządzenia nr 1214/92 oraz art. 379 ust. 2 zdanie trzecie rozporządzenia wykonawczego

Argumenty stron

44 Komisja podnosi, że art. 96 kodeksu jak również art. 356 i 379 rozporządzenia wykonawczego ustanawiają bezwzględnie obowiązujący harmonogram, który musi

być przestrzegany przez głównego zobowiązanego oraz urząd wyjścia i przeznaczenia w ramach operacji wspólnotowego tranzytu zewnętrznego, w szczególności gdy przesyłka transportowana w ramach tej procedury nie została przedstawiona w urzędzie przeznaczenia w terminie ustalonym przy rejestrowaniu zgłoszenia tranzytowego.

45 Komisja podnosi, że w ramach tego harmonogramu:

— główny zobowiązany musi przedstawić sporną przesyłkę w nienaruszonym stanie i w terminie wskazanym na zgłoszeniu tranzytowym T1 w urzędzie przeznaczenia [art. 96 ust. 1 lit. a) kodeksu oraz art. 356 ust. 1 i 5 rozporządzenia wykonawczego],

— w przypadku nieprzedstawienia w tym terminie urząd wyjścia powinien, zgodnie z art. 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego, powiadomić o tym głównego zobowiązanego najpóźniej przed upływem jedenastego miesiąca od daty zarejestrowania zgłoszenia do tranzytu wspólnotowego i

— od dnia powiadomienia rozpoczyna bieg termin trzymiesięczny, podczas którego główny zobowiązany dysponuje po raz ostatni możliwością przedstawienia dowodu prawidłowej realizacji procedury w urzędzie wyjścia, zgodnie z wymogami organów celnych.

46 Zgodnie z art. 380 rozporządzenia wykonawczego, taki dowód powinien być dostarczony poprzez przedłożenie poświadczonych dokumentów, z których wynika, że albo przesyłka została przedstawiona urzędowi przeznaczenia, albo została dopuszczona do użytku domowego w państwie trzecim. W praktyce jest to najczęściej egzemplarz zgłoszenia tranzytowego T1 z pieczęcią urzędu przeznaczenia, wydany głównemu zobowiązanemu.

47 Po upływie tego terminu, jeżeli dowód nie został dostarczony, właściwe państwo członkowskie podejmuje kroki w celu pokrycia ceł i innych opłat na podstawie art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego. Komisja uważa, że ten trzymiesięczny termin wiąże nie tylko głównego zobowiązanego, ale także państwo członkowskie, do którego należy urząd wyjścia.

48 Jeśli chodzi o moment zaksięgowania długu celnego, Komisja przypomina, że zgodnie z art. 217 ust. 1 kodeksu, państwa członkowskie powinny obliczać i zaksięgować kwotę należności wynikających z długu celnego, z chwilą gdy znajdą się one w posiadaniu niezbędnych informacji. W celu określenia początku biegu dla państw członkowskich obowiązującego terminu zaksięgowania art. 218 stanowi, że jest to moment, w którym dane państwo członkowskie „ma możliwość" określić dłużnika i obliczyć kwotę długu. Zaksięgowanie powinno następnie nastąpić w terminie określonym w art. 218 i art. 219 kodeksu, czyli dwóch dni, z możliwością przedłużenia maksymalnie do czternastu dni.

49 Komisja zauważa, że najpóźniej pierwszego dnia roboczego piętnastego miesiąca od daty zarejestrowania zgłoszenia tranzytowego T1, lub wcześniej, gdy urząd wyjścia wcześniej przesłał powiadomienie o niezakończeniu procedury, znajduje się on w posiadaniu informacji niezbędnych do obliczenia kwoty należności wynikających z długu celnego [art. 217 ust. 1 i art. 218 ust. 3 lit. a) kodeksu] oraz do określenia dłużnika, w niniejszym przypadku głównego zobowiązanego [art. 218 ust. 3 lit. b) kodeksu].

50 Zgodnie z przepisami art. 218 i 219 kodeksu dług powinien zostać zaksięgowany w terminie dwóch dni, który może być w pewnych okolicznościach przedłużony do maksymalnie czternastu dni. Stąd dane państwo członkowskie powinno przystąpić do zaksięgowania długu celnego najpóźniej, odpowiednio, trzeciego lub piętnastego dnia czwartego miesiąca od daty przesłania powiadomienia, o którym mowa w art. 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego.

51 W rezultacie z wyjątkiem ewentualnego przedłużenia terminu na podstawie art. 219 kodeksu państwo członkowskie nie dysponuje żadnymi uprawnieniami dyskrecjonalnymi, które umożliwiałyby mu określenie, kiedy należy przystąpić do zaksięgowania długu celnego. Skądinąd z art. 221 ust. 1 kodeksu wynika, że państwo członkowskie powinno przystąpić do pokrycia długu niezwłocznie po zaksięgowaniu, powiadamiając dłużnika o kwocie długu. W istocie logiczne jest, że pokrycie następuje niezwłocznie po zaksięgowaniu, nawet jeśli art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego nie precyzuje, czy taka czynność powinna zostać dokonana szybko, czy też nie.

52 Królestwo Niderlandów kwestionuje twierdzenie, zgodnie z którym z art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego w związku z art. 218 ust. 3 kodeksu wynika, że państwo członkowskie jest zobowiązane zaksięgować należności bezpośrednio w ciągu dwóch dni od upływu trzymiesięcznego terminu, licząc od przesłania powiadomienia o niezakończeniu procedury. Według niego trzymiesięczny termin, o którym mowa w ww. art. 379 ust. 2, stanowi termin instrukcyjny a nie termin wiążący. Twierdzenie przeciwne, za którym opowiada się Komisja, byłoby sprzeczne z samym brzmieniem spornych przepisów, naruszałoby prawa podmiotów prawnych oraz napotykałyby na praktyczne trudności niemożliwe do pokonania.

53 Po pierwsze, jeśli chodzi o brzmienie wspomnianych przepisów, rząd niderlandzki zauważa, że zgodnie z art. 218 ust. 3 kodeksu bieg dwudniowego terminu rozpoczyna się dopiero wtedy, gdy organy celne „miały możliwość obliczyć kwotę tych należności i określić dłużnika", co oznacza więcej niż samo posiadanie tych

informacji. Według niego, o ile w praktyce zaksięgowanie może zwykle być dokonane bezpośrednio po upływie trzymiesięcznego terminu, nie można stąd wywnioskować, że upływ tego terminu powinien być uznany za początek dwudniowego terminu, o którym mowa w tym przepisie.

54 Artykuł 379 ust. 2 zdanie trzecie rozporządzenia wykonawczego precyzuje również jedynie, że „właściwe państwo członkowskie podejmuje kroki w celu odzyskania [pokrycia]" kwoty należności. Zdaniem rządu niderlandzkiego użyte słowa nie mają takiego samego znaczenia jak wyrażenie „zaksięgowanie" przez „organy celne", zawarte w art. 218 ust. 3 kodeksu. Te dwa przepisy mają dwóch różnych adresatów, zatem termin, o którym mowa w ostatnim z nich, nie może być przeniesiony do art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego.

55 Po drugie, jeśli chodzi o wymogi dotyczące przestrzeganie praw podmiotów prawnych, rząd niderlandzki podnosi, że z art. 379 rozporządzenia wykonawczego wynika, że najwcześniej dopiero po upływie trzymiesięcznego terminu, lub wcześniej, o ile został dostarczony stosowny dowód, organy celne mogą ocenić, czy procedura tranzytu wspólnotowego zakończyła się prawidłowo, gdzie ewentualnie miała miejsce nieprawidłowość, czy powstał dług celny i które państwo członkowskie jest właściwe do jego pokrycia. Innymi słowy, dopiero po zbadaniu dowodów dostarczonych przez głównego zobowiązanego organy celne znajdują się w posiadaniu „niezbędnych informacji" w rozumieniu art. 217 kodeksu, aby przystąpić do obliczenia i zaksięgowania długu celnego. Twierdzenie, że taka ocena, łącznie z obliczeniem kwoty należności, powinna mieć miejsce w ciągu dwóch dni, narusza wymóg starannego badania i tym samym jest niekorzystne dla praw podmiotów prawnych.

56 Rząd niderlandzki dodaje, że system, w którym organy celne powinny niezwłocznie zaksięgować kwotę należności, aby następnie zwrócić ją, jeśli okaże się, że dowód

prawidłowego zakończenia tranzytu był jednak dostarczony przez głównego zobowiązanego, wiąże się z niedopuszczalnym obciążeniem dla tego ostatniego. Takie obciążenie jest tym bardziej niedopuszczalne że w większości przypadków odpowiedzialność za ewentualne nieprawidłowości tranzytu leży nie po stronie głównych zobowiązanych, lecz organów celnych urzędu przeznaczenia lub odbiorcy ładunku.

57 Po trzecie, co do niemożności przestrzegania spornych terminów, rząd niderlandzki podnosi, że zakończenie procedury jest skomplikowane i że niemożliwe jest zbadanie w terminie dwóch dni całości dowodów dotyczących wszystkich dokumentów, aby następnie określić dłużnika oraz „kwotę należności". W praktyce przedstawiane są dokumenty różnego rodzaju. Nie jest zatem możliwe, aby w ciągu dwóch dni określić, czy powstał dług celny, ewentualnie przekazać akta właściwemu państwu członkowskiemu, określić kto jest dłużnikiem, obliczyć „kwotę należności wynikającą z długu celnego" i wreszcie przesłać wezwanie do zapłaty.

Ocena Trybunału

58 Na wstępie należy zauważyć, że rząd niderlandzki nie kwestionuje ustaleń faktycznych Komisji dotyczących długów celnych powstałych na skutek nieprawidłowości popełnionych w ramach procedury wspólnotowego tranzytu zewnętrznego, co do których to długów w okresie, którego dotyczy niniejsza skarga, czyli od dnia 1 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1995 r., niderlandzkie organy celne nie wszczęły procedury pokrycia przez w terminie dwóch dni, o którym mowa w art. 218 kodeksu po upływie trzymiesięcznego terminu wspomnianego w trzecim zdaniu art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego oraz uprzednio obowiązujących odpowiednich przepisów. W każdym razie, przeciwnie niż Komisja, rząd ten uważa, że rozpoczynając procedurę pokrycia kilka miesięcy po upływie tego trzymiesięcznego terminu, nie zaniedbał swoich obowiązków wynikających ze wspólnotowego prawa celnego.

59 W tym względzie należy podnieść, że na podstawie art. 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego, jeśli przesyłka nie została przedstawiona w urzędzie przeznaczenia i gdy miejsce naruszenia lub nieprawidłowości nie może być ustalone, urząd wyjścia powiadamia o tym głównego zobowiązanego tak szybko, jak to możliwe, a w każdym razie najpóźniej przed upływem jedenastego miesiąca od daty zarejestrowania zgłoszenia do tranzytu wspólnotowego.

60 O ile w wyroku z dnia 14 listopada 2002 r. w sprawie C-112/01 SPKR, Rec. str. I-10655, pkt 40, Trybunał orzekł, że samo uchybienie jedenastomiesięcznemu terminowi nie stoi na przeszkodzie pokryciu długu celnego przez głównego zobowiązanego, to podniósł on również, w pkt 34 tego wyroku, że wspomniany termin jest adresowany do władz administracyjnych i ma na celu zapewnienie starannego i jednolitego stosowania przez te władze przepisów dotyczących pokrycia długu celnego w celu szybkiego udostępnienia środków własnych Wspólnoty. Stąd, jak zresztą przyznał rząd niderlandzki, jedenastomiesięczny termin, choć jego przestrzeganie pozostaje bez wpływu na wymagalność długu celnego, wiąże jednak państwa członkowskie w zakresie ich zobowiązań wspólnotowych dotyczących udostępnienia środków własnych Wspólnotom.

61 Ponadto zgodnie z art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, powiadomienie, o którym mowa w ust. 1, powinno wskazywać w szczególności termin, w jakim urzędowi wyjścia należy dostarczyć dowód potwierdzający prawidłowość operacji tranzytu lub wskazujący miejsce, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły, zgodnie z wymogami organów celnych. Termin ten wynosi trzy miesiące licząc od dnia powiadomienia, o którym mowa w ust. 1 tego artykułu. Jeżeli z upływem tego terminu dowód nie zostanie dostarczony, właściwe państwo członkowskie „podejmuje kroki w celu odzyskania [pokrycia]" ceł i innych opłat.

62 W punktach 24 i 25 wyroku z dnia 20 stycznia 2005 r. w sprawie C-300/03 Honeywell Aerospace, Zb.Orz. str. I-689, Trybunał orzekł, że z brzmienia art. 378 ust. 1 oraz art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego wynika, że powiadomienie głównego zobowiązanego przez urząd wyjścia o terminie, w którym żądane dowody

mogą być dostarczone, ma charakter obowiązkowy i powinno poprzedzać pokrycie długu celnego. Termin ten ma na celu ochronę interesów głównego zobowiązanego, przyznając mu trzy miesiące na dostarczenie, w razie potrzeby, dowodu prawidłowej realizacji procedury lub informacji na temat miejsca, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły. Stąd państwo członkowskie, do którego należy urząd wyjścia, może podejmować kroki w celu pokrycia ceł i innych opłat dopiero wówczas, gdy poinformowało głównego zobowiązanego o przysługującym mu trzymiesięcznym terminie na przekazanie żądanych dowodów, a dowody te nie zostały dostarczone w tym terminie.

63 Z powyższych rozważań wynika, iż zakładając, że tak jak w niniejszej skardze sporne przesyłki nie zostały przedstawione w urzędzie przeznaczenia i że miejsce naruszenia lub nieprawidłowości nie może być ustalone, urząd wyjścia powinien, w celu szybkiego udostępnienia środków własnych Wspólnot, powiadomić o tym głównego zobowiązanego tak szybko jak to możliwe, a w każdym razie najpóźniej przed upływem jedenastego miesiąca od daty zarejestrowania zgłoszenia do tranzytu wspólnotowego. Takie powiadomienie powinno wskazywać zainteresowanemu, że przysługuje mu trzymiesięczny termin na dostarczenie urzędowi wyjścia, zgodnie z wymogami organów celnych, dowodu potwierdzającego prawidłowość operacji tranzytu lub wskazującego miejsce, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły. Jeżeli z upływem tego terminu dowód nie zostanie dostarczony, właściwe państwo członkowskie „podejmuje kroki w celu odzyskania [pokrycia]" długu celnego.

64 To dla takich okoliczności art. 217 ust. 1 kodeksu stanowi, że każda kwota należności celnych przywozowych lub należności celnych wywozowych wynikających z długu celnego powinna być „obliczona" przez organy celne, z chwilą gdy znajdą się one w posiadaniu „niezbędnych informacji" oraz zostaje „wpisana do rejestru [przez wspomniane organy]".

65 Zgodnie z art. 218 ust. 3 kodeksu „zaksięgowania odpowiedniej kwoty należności" należy dokonać w terminie dwóch dni, licząc od dnia, w którym organy celne „miały możliwość obliczyć kwotę tych należności i określić dłużnika". Artykuł 219 kodeksu zezwala na przedłużenie tego terminu maksymalnie do czternastu dni bądź to

z przyczyn związanych z organizacją administracji państw członkowskich, bądź w przypadku gdy szczególne okoliczności uniemożliwiają organom celnym dotrzymanie tych terminów. Zgodnie z art. 221 ust. 1 kodeksu, „niezwłocznie po dokonaniu zaksięgowania dłużnik zostaje powiadomiony" o kwocie należności.

66 W ramach niniejszej skargi Komisja zarzuca zasadniczo niderlandzkim organom celnym nierozpoczęcie procedury pokrycia długu celnego w ciągu dwóch dni od upływu trzymiesięcznego terminu przewidzianego w art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego. Dokładniej zarzut dotyczy niepodjęcia kroków w celu zaksięgowania odpowiedniej kwoty należności zgodnie z art. 218 ust. 3 kodeksu oraz niepowiadomienia dłużnika o kwocie należności zgodnie z art. 221 ust. 1 kodeksu.

67 Rząd niderlandzki ze swojej strony podnosi, że państwa członkowskie nie są zobowiązane do podejmowania kroków w celu pokrycia długu celnego niezwłocznie po upływie trzymiesięcznego terminu następującego po upływie jedenastomiesięcznego terminu określonego w art. 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego. Według tego rządu, ten ostatni termin nie może być interpretowany jako termin wiążący.

68 Należy odrzucić to twierdzenie.

69 Jak słusznie podnosi Komisja, z przepisów art. 379 ust. 2 zdanie trzecie rozporządzenia wykonawczego wynika, że państwa członkowskie są zobowiązane rozpocząć procedurę pokrycia po upływie trzymiesięcznego terminu określonego w tym przepisie. Taka wykładnia nasuwa się również dla celów zagwarantowania starannego i jednolitego stosowania przez właściwe władze przepisów dotyczących pokrycia długu celnego w celu skutecznego i szybkiego udostępnienia środków własnych Wspólnot.

70 Taka wykładnia nie jest również niezgodna z art. 221 ust. 3 kodeksu, który zezwala na powiadomienie o kwocie należności do zapłacenia w ciągu trzech lat, licząc od dnia powstania długu celnego. Przepis ten ma na celu w szczególności zagwarantowanie pewności prawnej poprzez określenie maksymalnego terminu na powiadomienie dłużnika o kwocie długu celnego. Nie odsuwa on niemniej obowiązków wynikających poza tym dla organów celnych z przepisów kodeksu i rozporządzenia wykonawczego wobec Wspólnot dla celów zapewnienia starannego i jednolitego stosowania przepisów dotyczących pokrycia długu celnego w celu szybkiego i skutecznego udostępnienia środków własnych Wspólnot.

71 Zgodnie z art. 217 ust. 1, art. 218 ust. 3 oraz art. 219 kodeksu, zaksięgowania kwoty odpowiadającej długom celnym, o których mowa w niniejszej skardze, należy dokonać w terminie dwóch dni, który może być przedłużony maksymalnie do czternastu dni. Ponadto dłużnik powinien zostać powiadomiony o kwocie należności, zgodnie z art. 221 ust. 1 kodeksu, niezwłocznie po dokonaniu zaksięgowania. Termin ten zaczyna bieg w dniu, w którym organy celne znajdą się w posiadaniu niezbędnych informacji, a zatem mają możliwość obliczyć kwotę tych należności i określić dłużnika. Zaś wbrew twierdzeniom rządu niderlandzkiego, ma to miejsce najpóźniej z chwilą upływu trzymiesięcznego terminu określonego w art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego.

72 Po pierwsze, co do stwierdzenia istnienia długu celnego, należy zauważyć, że skoro, jak w przypadkach objętych niniejszą skargą, przesyłki objęte procedurą wspólnotowego tranzytu zewnętrznego nie zostały przedstawione urzędowi przeznaczenia w terminie wyznaczonym przez urząd wyjścia, domniemywa się, że dług celny powstał, a główny zobowiązany jest dłużnikiem. W takim przypadku, jeżeli miejsce naruszenia lub nieprawidłowości nie może zostać ustalone, urząd wyjścia powinien, zgodnie z art. 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego, powiadomić o tym głównego zobowiązanego przed upływem jedenastego miesiąca od daty zarejestrowania zgłoszenia do tranzytu wspólnotowego.

73 Na podstawie art. 379 ust. 2 zdanie pierwsze i drugie takie powiadomienie powinno wskazywać trzymiesięczny termin przysługujący zainteresowanemu na udowodnienie prawidłowej realizacji operacji tranzytu. Jak wskazano w pkt 62 niniejszego wyroku, właściwe organy celne mogą podejmować kroki w celu pokrycia długu dopiero wówczas, gdy poinformowały głównego zobowiązanego o przysługującym mu trzymiesięcznym terminie na przekazanie dowodu prawidłowej realizacji procedury tranzytu, a dowód ten nie został dostarczony w tym terminie.

74 Jednak jak zaznaczyła rzecznik generalna w punkcie 50 opinii, brak jest podstaw do przyjęcia, że ocena dowodów przedstawionych w celu stwierdzenia prawidłowości operacji, takich jak te, które w sposób niewyczerpujący zostały wymienione w art. 380 rozporządzenia wykonawczego, zakładając nawet, że dowody te zostały przedstawione ostatniego dnia wcześniej wspomnianego trzymiesięcznego terminu, uzasadnia odstępstwo od przepisów art. 218 i 219 kodeksu w celu zaksięgowania kwoty należności i powiadomienia o niej dłużnika na podstawie art. 221 ust. 1 kodeksu.

75 Następnie, co do określenia dłużnika, należy zauważyć, że zgodnie z art. 379 ust. 1 i 2 rozporządzenia wykonawczego z upływem tego trzymiesięcznego terminu głównego zobowiązanego uznaje się za dłużnika i to niezależnie od tego, że możliwe jest dochodzenie odpowiedzialności innych osób, co według rządu niderlandzkiego wymagałyby dodatkowych terminów. W rezultacie najpóźniej z upływem wspomnianego trzymiesięcznego terminu organy celne mają w sposób oczywisty możliwość zidentyfikowania głównego zobowiązanego jako dłużnika.

76 Poza tym, co do ustalenia kwoty należności, należy zauważyć, jak wyjaśniła to rzecznik generalna w pkt 57–62 opinii, że nawet jeśli nie można wymagać od urzędu wyjścia systematycznego obliczania kwoty należności odpowiadającej długowi celnemu przywozu dla każdej rozpoczętej operacji tranzytu od złożenia zgłoszenia do tranzytu, to jest chwili, od której wspomniany urząd jest zasadniczo w posiadaniu danych niezbędnych do obliczenia tych należności, to w każdym razie nic nie stoi na

przeszkodzie dokonaniu takiego obliczenia z chwilą wskazania głównemu zobowiązanemu trzymiesięcznego terminu, podczas którego może on dostarczyć dowód prawidłowej realizacji operacji, czyli najpóźniej z upływem jedenastomiesięcznego terminu przewidzianego w art. 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego.

77 Na koniec, co do określenia organów celnych właściwych do podjęcia kroków w celu pokrycia długu celnego, art. 378 ust. 1 i 2 rozporządzenia wykonawczego wprowadza domniemanie właściwości państwa członkowskiego urzędu wyjścia. W terminie trzech miesięcy przewidzianym w art. 379 ust. 2 tego rozporządzenia główny zobowiązany może dostarczyć dowód, że naruszenie nastąpiło w innym państwie. Jak słusznie podnosiła Komisja, brak jest podstaw do przyjęcia, że ocena dokumentów przedstawionych w tym celu, zakładając nawet, że dowody te zostały dostarczone ostatniego dnia trzymiesięcznego terminu, nie może zostać dokonana z zachowaniem dwudniowego terminu od upływu trzymiesięcznego terminu, który w szczególnych, należycie uzasadnionych przypadkach może zostać przedłużony o dwanaście dodatkowych dni, co daje maksymalny termin czternastu dni.

78 Z całości powyższych rozważań wynika, że należy odrzucić argumentację rządu niderlandzkiego, zgodnie z którą trzymiesięczny termin jest jedynie terminem instrukcyjnym, a procedura pokrycia nie musi być bezwzględnie rozpoczęta z upływem wspomnianego terminu, z uwagi na to, że w chwili upływu tego terminu właściwe organy celne nie mają możliwości rozpoczęcia niezwłocznie procedury pokrycia długu celnego.

79 Wreszcie w przeciwieństwie do twierdzeń rządu niderlandzkiego powiadomienie głównego zobowiązanego o kwocie długu niezwłocznie po upływie trzymiesięcznego terminu nie stanowi dla niego nieproporcjonalnego obciążenia. W istocie jeśli okazałoby się następnie, że operacja tranzytu wspólnotowego odbyła się w sposób prawidłowy i w wyznaczonych terminach lub że zakończyła się z opóźnieniem bez innych nieprawidłowości, główny zobowiązany może uzyskać zwrot przekazanych

kwot, co — odkąd kodeks został przyjęty — jest wyraźnie przewidziane w jego art. 236 ust. 1, z chwilą ustalenia, że zgodnie z art. 204 ust. 1 kodeksu w związku z art. 859 rozporządzenia wykonawczego uchybienie nie miało rzeczywistego wpływu na prawidłowe funkcjonowanie odpowiedniej procedury celnej.

80 W rezultacie pierwszy zarzut należy uznać za uzasadniony na gruncie zarówno przepisów kodeksu i rozporządzenia wykonawczego, jak i co do zasady identycznych wcześniejszych przepisów obowiązujących w okresie, którego dotyczy niniejsza skarga.

W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu art. 2, 9 i 10 rozporządzenia nr 1552/89

Argumenty stron

81 Według Komisji zarzut ten jest nieuniknioną konsekwencją naruszenia opisanego w ramach pierwszego zarzutu. Artykuł 9 i 10 rozporządzenia nr 1552/89 określają terminy, w których środki własne, ustalone na podstawie art. 2 rozporządzenia, są udostępniane Komisji poprzez zapisanie tych środków na rachunek otwarty przez państwa członkowskie dla Komisji.

82 Komisja w tym względzie zauważa, że na podstawie art. 2 rozporządzenia nr 1552/89 ustalenie tytułu Wspólnot do środków własnych następuje z chwilą powiadomienia dłużnika o należnej kwocie przez dane państwo członkowskie. Powiadomienia dokonuje się wówczas, gdy znany jest dłużnik oraz gdy należna kwota może być naliczona przez właściwe organy administracyjne. Chodzi zatem o identyczne

warunki, jakie stawia art. 217 kodeksu dla zaksięgowania długu celnego, chociaż przepis ten nie stanowi o „ustaleniu", ale „zaksięgowaniu". Jej zdaniem poprzez zaksięgowanie zostaje ustalone istnienie długu celnego, który dotycząc w części środków własnych, pociąga za sobą zastosowanie rozporządzenia nr 1552/89.

83 Zaksięgowanie długu celnego powoduje zatem automatycznie również ustalenie odpowiadających mu środków własnych. W ten sposób opóźnienie w zaksięgowaniu pociągałoby za sobą automatycznie opóźnienie w ustaleniu, które przyczyniałoby się niechybnie do zwłoki w udostępnieniu. Królestwo Niderlandów, poprzez niesłuszne opóźnienie w ustaleniu środków własnych będących przedmiotem sporu, dopuściło się zwłoki w udostępnieniu tych środków własnych Komisji.

84 Królestwo Niderlandów zauważa, że jeśli nie ma opóźnienia w zaksięgowaniu długu celnego, nie można również mówić o zwłoce w udostępnieniu środków własnych Komisji. Nie wszystkie informacje są bowiem znane w chwili upływu trzymiesięcznego terminu, co sprawia, że nie może powstać obowiązek zaksięgowania na podstawie art. 218 kodeksu ani też w związku z tym obowiązek powiadomienia dłużnika. Nie można zatem również mówić o ustaleniu tytułu do środków własnych w rozumieniu art. 2 rozporządzenia nr 1552/89, co powoduje, że udostępnienie Komisji nie może mieć miejsca w dwa dni po upływie trzymiesięcznego terminu w rozumieniu art. 10 rozporządzenia nr 1552/89.

Ocena Trybunału

85 Opóźnienie w powiadomieniu o odpowiedniej kwocie należności z naruszeniem art. 221 ust. 1 i art. 218 ust. 3 kodeksu powoduje nieuchronnie, jak wynika z analizy

pierwszego zarzutu, opóźnienie w ustaleniu tytułu Wspólnot do środków własnych w rozumieniu art. 2 rozporządzenia nr 1552/89. Zgodnie z tym przepisem, sporne prawo jest bowiem ustalone „z chwilą" powiadomienia dłużnika o należnej kwocie przez właściwe organy, którego to powiadomienia należy dokonać z chwilą, gdy znany jest dłużnik i gdy kwota należności może być obliczona przez właściwe organy administracyjne, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów wspólnotowych w tej dziedzinie, w niniejszym przypadku kodeksu oraz rozporządzenia wykonawczego.

86 Zgodnie z art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1552/89, każde państwo członkowskie zapisuje, zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 10 rozporządzenia, środki własne na rachunek, który w tym celu został otwarty dla Komisji przy skarbie państwa lub przy organie wyznaczonym przez to państwo. Zgodnie z ust. 1 zdanie pierwsze tego ostatniego przepisu, zapisanie środków własnych ma miejsce najpóźniej w pierwszym dniu roboczym po 19 dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuł dochodów budżetowych został ustalony zgodnie z art. 2 rozporządzenia nr 1552/89.

87 Należy zauważyć, że Królestwo Niderlandów nie kwestionuje kwoty odpowiednich środków własnych, które, według Komisji, w konsekwencji opóźnienia we wszczęciu procedury pokrycia długu celnego zostały zapisane ze zwłoką na rachunku otwartym w tym celu dla Komisji przy skarbie państwa lub organie wyznaczonym przez państwo członkowskie.

88 W tych okolicznościach drugi zarzut jest również uzasadniony.

W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu art. 11 rozporządzenia nr 1552/89

Argumenty stron

89 Komisja podnosi, że doszło również do naruszenia art. 11 rozporządzenia nr 1552/89, zgodnie z którym zwłoka w zaksięgowaniu na jej rzecz po stronie państw członkowskich powoduje zapłatę odsetek za zwłokę, ponieważ Królestwo Niderlandów w rozpatrywanym okresie nie udostępniło odpowiednich odsetek za zwłokę od należnej kwoty głównej.

90 Królestwo Niderlandów podnosi, że jeśli nie ma miejsca zwłoka w udostępnieniu środków własnych wynikająca z opóźnionego zaksięgowania długu celnego w rozumieniu kodeksu lub rozporządzenia wykonawczego, nie należą się odsetki na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 1552/89.

Ocena Trybunału

91 Na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 1552/89 wszelka zwłoka w zapisaniu środków na rachunek, o którym mowa w art. 9 ust. 1 tego rozporządzenia, powoduje zapłatę przez dane państwo członkowskie odsetek za zwłokę naliczanych za cały okres zwłoki. Odsetki są wymagalne bez względu na przyczynę opóźnienia we wpłacie tych środków na rachunek Komisji (zob. zwłaszcza wyrok z dnia 16 maja 1991 r. w sprawie C-96/89 Komisja przeciwko Niderlandom, Rec. str. I-2461, pkt 38, oraz wyrok z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie C-363/00 Komisja przeciwko Włochom, Rec. str. I-5767, pkt 44).

92 W rezultacie zwłoka w zapisaniu środków własnych na rachunek Komisji stwierdzona w ramach drugiego zarzutu daje, zgodnie z art. 11 rozporządzenia nr 1552/89, prawo do odsetek za zwłokę, których wysokości ani braku zapłaty Królestwo Niderlandów nie kwestionuje.

93 Stąd trzeci zarzut jest również uzasadniony.

94 Biorąc pod uwagę całość powyższych rozważań, należy uznać, że pomiędzy 1 stycznia 1991 r. a 31 grudnia 1995 r.:

— nie podejmując kroków w celu zaksięgowania długu celnego i innych należności oraz w celu powiadomienia o tej kwocie dłużnika najpóźniej w trzy dni po terminie określonym odpowiednio w art. 3 ust. 3 i art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 1854/89 oraz w art. 218 ust. 3 i art. 221 ust. 1 kodeksu lub w terminie późniejszym wynikającym z zastosowania rozporządzenia nr 1182/71, gdy w terminie trzech miesięcy od daty przekazania przez urząd wyjścia powiadomienia, że przesyłka nie została przedstawiona na czas w urzędzie przeznaczenia, główny zobowiązany z operacji wspólnotowego tranzytu zewnętrznego nie dostarczył dowodu prawidłowości realizacji danej operacji tranzytu,

— nie udostępniając Komisji w stosownym czasie odpowiednich środków własnych oraz

— odmawiając zapłaty odpowiednich odsetek za zwłokę,

Królestwo Niderlandów uchybiło zobowiązaniom, które ciążą na nim na mocy art. 11 a ust. 2 akapit drugi zdanie drugie rozporządzenia nr 1062/87, art. 49 ust. 2 zdanie trzecie rozporządzenia nr 1214/92 oraz art. 379 ust. 2 zdanie trzecie rozporządzenia nr 2454/93, jak również na mocy art. 2, 9, 10 i 11 rozporządzenia nr 1552/89.

W przedmiocie kosztów

95 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Królestwa Niderlandów kosztami postępowania, a Królestwo Niderlandów przegrało sprawę, należy obciążyć je kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

1) Pomiędzy dniem 1 stycznia 1991 r. a dniem 31 grudnia 1995 r.

— **nie podejmując kroków w celu zaksięgowania długu celnego oraz innych należności i w celu powiadomienia o tej kwocie dłużnika najpóźniej w trzy dni po terminie określonym odpowiednio w art. 3 ust. 3 i art. 6 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1854/89 z dnia 14 czerwca 1989 r. dotyczącego zaksięgowania i warunków zapłaty kwot należności przywozowych lub wywozowych wynikających z długu celnego oraz w art. 218 ust. 3 i art. 221 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny lub terminie późniejszym wynikającym z zastosowania rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r. określającego zasady mające zastosowanie do okresów, dat i terminów, gdy w terminie trzech**

miesięcy od daty przekazania przez urząd wyjścia powiadomienia, że przesyłka nie została przedstawiona na czas w urzędzie przeznaczenia, główny zobowiązany z operacji wspólnotowego tranzytu zewnętrznego nie dostarczył dowodu prawidłowości realizacji danej operacji tranzytu,

— **nie udostępniając Komisji w stosownym czasie odpowiednich środków własnych oraz**

— **odmawiając zapłaty odpowiednich odsetek za zwłokę,**

Królestwo Niderlandów uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążą na mocy 11 a ust. 2 akapit drugi zdanie drugie rozporządzenia Komisji (EWG) nr 1062/87 z dnia 27 marca 1987 r. w sprawie przepisów w celu wykonania procedury tranzytu wspólnotowego oraz niektórych uproszczeń tej procedury, zmienionego rozporządzeniem Komisji (EWG) nr 2560/92 z dnia 2 września 1992 r., art. 49 ust. 2 zdanie trzecie rozporządzenia Komisji (EWG) nr 1214/92 z dnia 21 kwietnia 1992 r. w sprawie przepisów w celu wykonania procedury tranzytu wspólnotowego oraz niektórych uproszczeń tej procedury, zmienionego rozporządzeniem Komisji (EWG) nr 3712/92 z dnia 21 grudnia 1992 r., oraz art. 379 ust. 2 zdanie trzecie rozporządzenia Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiającego przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny, jak również na mocy art. 2, 9, 10 i 11 rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1552/89 z dnia 29 maja 1989 r. wykonującego decyzję 88/376/EWG, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot.

2) **Królestwo Niderlandów zostaje obciążone kosztami.**

Podpisy